

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Ministerie van Veiligheid en Justitie
T.a.v. mr. F. Teeven, Staatssecretaris
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Betreft: Concept-wetsvoorstel Scheiden zonder rechter

Den Haag, 5 februari 2014

Geachte heer Teeven,

Bij brief van 9 december 2013 heeft u ter consultatie aan de KNB en de VMSN voorgelegd het concept-wetsvoorstel Scheiden zonder rechter. KNB en VMSN maken graag gebruik van de mogelijkheid opmerkingen te plaatsen bij het voorstel.

KNB en VMSN stellen voorop dat zij voorstander zijn van scheiden zonder tussenkomst van de rechter. Daar waar partners in goed overleg uit elkaar willen gaan, werpt een verplichte gang naar de rechter een onnodige drempel op. De afgelopen jaren hebben laten zien dat het goed mogelijk is onder deskundige juridische begeleiding in onderling overleg te scheiden en de gevolgen van die scheiding te regelen.

KNB en VMSN betreuren dat in het concept-wetsvoorstel ervoor is gekozen niet de eis te stellen dat partijen een door een advocaat of notaris mee-ondertekende verklaring overleggen dat de partners overeenstemming hebben bereikt over de gevolgen van hun scheiding. Die eis geldt nu wel voor de buitengerechtelijke ontbinding van het geregistreerd partnerschap, maar wordt in het concept-wetsvoorstel geschrapt. Door die keuze valt een belangrijke, door de notaris of advocaat geboden bescherming voor partijen weg, terwijl tegen de argumenten voor die keuze het nodige valt in te brengen.

Als argument voor het niet opnemen c.q. laten vervallen van deze eis noemt de memorie van toelichting het feit dat bij de echtscheiding op gemeenschappelijk verzoek via de rechter ook geen eis is dat partijen een – onder begeleiding van een juridisch deskundige tot stand gekomen – overeenkomst over de gevolgen van hun echtscheiding hebben bereikt.

Daartegen kan worden ingebracht dat de advocaat die het gemeenschappelijk verzoekschrift tot echtscheiding indient, beroepshalve gehouden is partijen te wijzen op de risico's van het ongeregeld laten van de gevolgen van de echtscheiding. De verplichte tussenkomst van een advocaat zorgt er in dat geval voor dat partijen worden voorgelicht over wat er allemaal geregeld moet worden, zodat partijen niets over het hoofd zien. Die bescherming wordt de scheidende partijen nu onthouden.

Uitgangspunt van het wetsvoorstel is dat de ambtenaar van de burgerlijke stand de voorheen door notaris of advocaat geboden bescherming niet zal gaan bieden. Als alternatief voor die bescherming is gekozen voor door de overheid beschikbaar te stellen voorlichtingsmateriaal. Maar folders en websites die uit de aard der zaak alleen in algemene zin en in grote lijnen informeren, kunnen ongelezen blijven en kunnen het persoonlijk gesprek niet vervangen. In een persoonlijk gesprek kan de eigen situatie van de scheidende partners in kaart worden gebracht, kan op die situatie toegespitste informatie worden verschaft over wat er moet worden geregeld en welke risico's verbonden zijn aan het ongeregeld laten van bepaalde zaken en kan worden getoetst of de partners die informatie ook begrijpen.

Het uitgangspunt van het wetsvoorstel lijkt te zijn dat alleen gelijkwaardige partners, die ieder voor zich in staat zijn weloverwogen keuzes te maken, gebruik zullen maken van de mogelijkheid om te scheiden buiten de rechter om. Gelijkwaardig op alle gebieden (op financieel en emotioneel gebied, wat opleiding en kennis betreft) zijn partners echter zelden en het is uiteindelijk in beider belang dat er iemand is die die ongelijkwaardigheid zo veel mogelijk opheft. Dat kan een advocaat of een notaris zijn, maar ook een mediator. Met die bijstand zal zelden ervoor worden gekozen om niets te regelen. En niets regelen leidt tot rechtsonzekerheid.

Het risico van de in het concept-wetsvoorstel gekozen weg is dan ook dat de rechterlijke macht niet minder, maar juist meer zal worden belast. De gevolgen van niets regelen zullen zich in de meeste gevallen pas enkele of vele jaren na de scheiding openbaren (bijvoorbeeld op het moment van verdeling van een tijdens het huwelijk opengevallen nalatenschap waarin een van de partners deelgenoot is), op een moment dat er niets meer aan te doen valt (zoals bijvoorbeeld indien de melding in het kader van de pensioenverevening niet tijdig is gedaan of als niet tijdig de gemeenschappelijke woning en/of aandelen zijn verdeeld, hetgeen aanzienlijk fiscaal nadeel voor partijen kan meebrengen) of tegen veel hogere kosten (namelijk in een juridische procedure waarbij beide partijen een eigen advocaat nodig hebben).

De KNB en de VMSN pleiten er om deze redenen dan ook voor het concept-wetsvoorstel op dit punt te heroverwegen.

Voor de geboden mogelijkheid u te adviseren zeggen KNB en VMSN u dank. Voor nadere toelichting op de ingenomen standpunten houden zij zich graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Wilmink', with a long horizontal flourish at the bottom.

mr. J.H.F. Wilmink
voorzitter KNB

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Benedek', with a large loop at the bottom.

mr. P. Benedek
voorzitter VMSN